

โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายสำหรับเกษตรกร
ภายใต้งบประมาณสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

๑. หลักการและเหตุผล

กรมส่งเสริมการเกษตร ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบงานถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรแก่เกษตรกร มีการดำเนินการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตชีวภัณฑ์แก่เกษตรกร เพื่อส่งเสริมการลดการใช้สารเคมี และลดต้นทุนการผลิต ผ่านการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ซึ่งได้ดำเนินการตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเกษตรกรและชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน ให้เกษตรกรสามารถผลิตศัตรูธรรมชาติควบคุมศัตรูพืชได้ด้วยตนเอง และบริการความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและชุมชน โดยชีวภัณฑ์ที่กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ และส่งเสริมการผลิตแก่เกษตรกรผ่านศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ตามความต้องการของเกษตรกรซึ่งสอดคล้องกับพืชเศรษฐกิจหลักของชุมชน ได้แก่ เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอร์เรีย เชื้อราเมตาไรเซียม แมลงหางหนีบ แมลงช้างปีกใส มวนเพศฆาต มวนพิฆาต ไส้เดือนฝอย แตนเบียนบราคอน แตนเบียนอะนาไกรส์ แตนเบียนแมลงดำหนาม และแตนเบียนไขทริโคแกรมมา เป็นต้น

การผลิตชีวภัณฑ์มีบางขั้นตอนที่ปฏิบัติได้ยากสำหรับเกษตรกร ทำให้การผลิตและการใช้ชีวภัณฑ์บางชนิดไม่เป็นที่นิยมของเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้จัดทำโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายสำหรับเกษตรกร โดยการประเมินศักยภาพและความต้องการการผลิตชีวภัณฑ์ของศจช. ดำเนินการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์ วิเคราะห์ปัญหาและปรับขั้นตอนการผลิตชีวภัณฑ์ให้ง่ายต่อการปฏิบัติของเกษตรกร วิเคราะห์คุณภาพและประสิทธิภาพของชีวภัณฑ์ที่เกษตรกรผลิต ทดสอบการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร ก่อนที่จะนำไปขยายผลสู่เกษตรกรในวงกว้างต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อขยายผลเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายสู่เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) จำนวน ๗๗ ศูนย์ (๗๗ จังหวัดๆ ละ ๑ ศูนย์)

๒.๒ เพื่อทดสอบการยอมรับเทคโนโลยีและความพึงพอใจของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช

๒.๓ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถผลิตชีวภัณฑ์ใช้เอง นำไปสู่การลดต้นทุนการผลิตลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

๓. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

๓.๑ เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร

๓.๒ เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) จำนวน ๗๗ ศูนย์ (๗๗ จังหวัดๆ ละ ๑ ศูนย์)

๔. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

๔.๑ สำนักงานเกษตรจังหวัด ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอคัดเลือกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่มีศักยภาพในการผลิตชีวภัณฑ์ และมีความจำเป็นต้องใช้ชีวภัณฑ์ในการควบคุมศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง จังหวัด ละ ๑ ศูนย์ สำหรับเข้าร่วมโครงการ และสำรวจองค์ความรู้การผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายที่ศจช. ต้องการรับการถ่ายทอดความรู้

๔.๒ กรมส่งเสริมการเกษตร โดยกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ดำเนินการชี้แจงการดำเนินการโครงการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายสำหรับเกษตรกรให้แก่เจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาค สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในพื้นที่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๓ สำนักงานเกษตรจังหวัด ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ จัดกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี และฝึกปฏิบัติการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายสำหรับเกษตรกรตามวิธีที่ได้รับการอบรม ให้แก่เกษตรกรสมาชิกศจช.ฯ ละ ๓๐ ราย

๔.๔ สำนักงานเกษตรจังหวัด ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ จัดซื้อ-จัดหา วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ ให้กับศจช.

๔.๕ สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ กำกับติดตามและให้คำแนะนำศจช. ในการผลิตชีวภัณฑ์ตามขั้นตอนเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่าย โดยให้ศจช. มีการผลิตขยายชีวภัณฑ์และนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรสมาชิกศจช. สามารถวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ปัญหาหรืออุปสรรคในการผลิต และการนำไปใช้ รวมถึงประสิทธิผลของชีวภัณฑ์ที่เกษตรกรผลิตเอง และส่งตัวอย่างชีวภัณฑ์ที่ศจช. ผลิตในแต่ละครั้ง ส่งศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช เพื่อประเมินคุณภาพชีวภัณฑ์

๔.๖ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชติดตาม และให้คำแนะนำศจช. ในการผลิตชีวภัณฑ์ และประเมินคุณภาพชีวภัณฑ์

๔.๗ สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดทำแผนการจัดเวทีวิเคราะห์การยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายสำหรับเกษตรกร และส่งให้ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช เพื่อให้ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจัดทำแผนเข้าร่วมเวทีฯ

๔.๘ สำนักงานเกษตรจังหวัด ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ จัดเวทีวิเคราะห์การยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายสำหรับเกษตรกร และร่วมกับศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช วิเคราะห์ปัญหาการผลิตชีวภัณฑ์ของเกษตรกรสมาชิกศจช. ประเมินประสิทธิผลในการกำจัดศัตรูพืชของชีวภัณฑ์ที่ผลิตโดยเกษตรกรสมาชิก ศจช. ในพื้นที่เป้าหมาย ระดมความคิดเห็นในการปรับขั้นตอนการผลิตชีวภัณฑ์ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติของเกษตรกร และจัดส่งรายงานผลการจัดเวทีฯ ให้กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย (รายละเอียดการรายงานผล กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ยจะดำเนินการแจ้งต่อไป)

สรุปขั้นตอนการดำเนินงาน

สำรวจเป้าหมาย

สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ คัดเลือกศจช. เข้าร่วมโครงการ จังหวัดละ ๑ ศูนย์ พร้อมสำรวจชนิดชีวภัณฑ์ที่ศจช. ต้องการรับการถ่ายทอด

ถ่ายทอดความรู้แก่เจ้าหน้าที่

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ยถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีชีวภัณฑ์อย่างง่ายแก่เจ้าหน้าที่ ศทอ. และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด

อบรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร

สำนักงานเกษตรจังหวัด ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินการ

- จัดกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายแก่เกษตรกรสมาชิกศจช.ฯ ละ ๓๐ คน
- จัดซื้อ จัดหาวัสดุอุปกรณ์จำเป็นสำหรับการผลิตขยายชีวภัณฑ์ของศจช.

กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ

- ศทอ.และสำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกันติดตาม ให้คำแนะนำ ศจช. ในการผลิตชีวภัณฑ์ตามวิธีเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่าย และให้ได้มาตรฐาน
- สำนักงานเกษตรจังหวัดส่งตัวอย่างชีวภัณฑ์ที่ ศจช.ผลิต ให้ศทอ.ประเมินคุณภาพ

ประเมินผล

สำนักงานเกษตรจังหวัด ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ จัดเวทีวิเคราะห์การยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่าย โดยมี ศทอ. เข้าร่วมเวทีฯ และส่งรายงานผลการจัดเวทีฯ ให้กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

สรุปผล

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ยวิเคราะห์และสรุปผล

๕. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	พ.ศ. ๒๕๖๓			พ.ศ. ๒๕๖๔								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ คัดเลือกศพข. เข้าร่วมโครงการ จังหวัดละ ๑ ศูนย์ พร้อมสำรวจ ชนิดชีวภัณฑ์ที่ศพข.ต้องการรับการถ่ายทอด												
๒. กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย ถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีชีวภัณฑ์อย่างง่ายแก่ เจ้าหน้าที่ ศทอ. และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด												
๓. สำนักงานเกษตรจังหวัด ร่วมกับสำนักงานเกษตร อำเภอดำเนินการจัดกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี การผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายแก่เกษตรกรสมาชิกศพข.ๆ ละ ๓๐ คน และจัดซื้อ จัดหาวัสดุอุปกรณ์จำเป็น สำหรับการผลิตขยายชีวภัณฑ์ของศพข.												
๔. ศทอ.และสำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกัน ติดตาม ให้คำแนะนำ ศพข. ในการผลิตชีวภัณฑ์ ตามวิธีเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่าย และได้มาตรฐาน โดยสำนักงานเกษตรจังหวัด ส่งตัวอย่างชีวภัณฑ์ที่ ศพข.ผลิต ให้ศทอ.ประเมิน คุณภาพ												
๕. สำนักงานเกษตรจังหวัด ร่วมกับสำนักงานเกษตร อำเภอ จัดเวทีวิเคราะห์การยอมรับเทคโนโลยีของ เกษตรกรต่อเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่าย โดยมี ศทอ. เข้าร่วมเวทีฯ และส่งรายงานผลการจัด เวทีฯ ให้กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย												
๖. กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย วิเคราะห์และสรุปผล												

๖. ผลผลิต และผลลัพธ์

๖.๑ ผลผลิต (output)

๖.๑.๑ ข้อมูลการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช (ความพอใจในวิธีการผลิตชีวภัณฑ์/การยอมรับในประสิทธิผลของชีวภัณฑ์)

๖.๑.๒ เทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายสำหรับเกษตรกร (กรณีมีการปรับเทคนิคการผลิตชีวภัณฑ์ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติของเกษตรกร)

๖.๒ ผลลัพธ์ (outcome)

เกษตรกรสมาชิกคจช.สามารถผลิตชีวภัณฑ์ได้ ชีวภัณฑ์ที่ผลิตได้มีคุณภาพและมีประสิทธิผลในการกำจัดศัตรูพืช ส่งผลให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายสำหรับเกษตรกร

๗. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

๗.๑ นายรพีทัศน์ อุ่นจิตตพันธ์

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

โทร. ๐ ๒๙๔๐ ๖๑๘๐

๗.๒ นางภคกัญญา โสมภีร์

ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านอารักขาพืชและดินปุ๋ย

โทรศัพท์ ๐ ๒๙๔๐ ๖๑๘๑

e-mail: smartfar59@gmail.com

หมายเหตุ : กรมส่งเสริมการเกษตรจะดำเนินการโอนงบประมาณให้สำนักงานเกษตรจังหวัดสำหรับดำเนินกิจกรรมต่อไป